

Miljøministeriet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2023 - 11592
Den 14. december 2023

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 174 (MOF alm. del) stillet den 21. november 2023 efter ønske fra Per Larsen (KF).

Spørgsmål nr. 174

”Der er forskning og viden om sikring af en langsigtet strategisk beskyttelse og genopretning af vores grundvandskvalitet gennem grundvandsparker.

Vil ministeren bekræfte, at grundvandsparkerne kan:

- Over tid på 30-50 år levere vand, der lever op til dansk standard for basal rensning ved beluftning og filtrering?
- Integreres i igangværende omlægning af landbrugsjord, og bl.a. bidrage til større biodiversitet og fangst af CO₂ (EU Green Deal)?
- Anlægges ved vandselskabers opkøb af landbrugsjord eller ved ekspropriation begrundet i almenvellet?
- Finansieres af vandselskaberne ved en stigning af vandprisen på 3-4 pct.?

Vil ministeren herudover redegøre for muligheden for at oprette grundvandsparker til forsyningssikkerhed for vores drikkevand?”

Svar

Regeringen vil beskytte vores grundvand, så danskerne trygt kan tage et glas vand fra hanen. Der skal være rent drikkevand i hanerne både til vores børn og børnebørn. Regeringens vision indebærer, at vi skal passe bedre på de arealer, hvor vores drikkevand dannes. Det kunne f.eks. være ved øget økologi eller omlægning til natur.

Når vi skal beskytte grundvandet, er det afgørende, at vi ved, hvor det er nødvendigt at beskytte. Forslaget om at etablere såkaldte grundvandsparker er blevet rejst flere gange, men vi mangler stadig at identificere de sårbare områder, hvor grundvandet, som vi indvinder til drikkevand, dannes. Derfor har jeg sat gang i et pilotprojekt på Fyn, som skal give os et fagligt ståsted til den videre kortlægning af de sårbare grundvandsdannende områder, som har behov for en målrettet beskyttelse. Pilotprojektet rulles ud til resten af landet i løbet af 2024-2026.

Når de sårbare områder med behov for en målrettet beskyttelse er blevet identificeret, kan der tages beslutning om hvordan man bedst beskytter områderne. Når den nødvendige beskyttelse af de sårbare arealer er gennemført, er forventningen, at vi fortsat kan levere rent drikkevand, som kun gennemgår en simpel vandbehandling med iltning og sandfiltrering. Det gælder både i den nære fremtid, men også over længere tid.

I forbindelse med identificeringen af de sårbare områder, vil det være oplagt at se på hvordan områderne, herunder også landbrugsjord, kan indgå i arbejdet med multifunktionel arealanvendelse, hvor områderne bidrager til mere end blot drikkevandsbeskyttelse. Områderne kan f.eks. også bidrage til øget biodiversitet eller klimaindsatser.

Det er allerede i dag muligt at lave rådighedsindskrænkelse på ekspropriationslignende vilkår, og frivillige aftaler om opkøb af arealer mhp. at sikre beskyttelse af grundvandet. En eventuel beslutning om ekspropriation eller påbud efter Miljøbeskyttelsesloven kan træffes af kommunalbestyrelsen og skal baseres på en konkret og faglig vurdering af beskyttelsesbehovet i det pågældende område, omfanget af indgrebet og nødvendigheden af en fuldstændig ekspropriation. Hvis en rådighedsindskrænkelse i form af sprøjte- eller dyrkningsforbud er tilstrækkeligt for at beskytte drikkevandet, vil det som udgangspunkt ikke kræve en ekspropriation af selve arealet. Det er under alle omstændigheder afgørende at vide, hvor de sårbare områder med behov for beskyttelse ligger, før man kan tale om at beskytte arealerne.

Finansiering af de såkaldte grundvandsparker via stigning i vandprisen vil ligeledes afhænge af en konkret vurdering af størrelsen på det pågældende område og hvor mange vandforbrugere, der skal betale. For vandforsyninger med få vandforbrugere til at dele omkostningerne, vil prisstigningen kunne blive højere. Det er bl.a. dét, som tilskudspuljen til medfinansiering af drikkevandsbeskyttelse under Drikkevandsfonden bidrager til – at yde tilskud til beskyttelsesindsatser i områder, hvor der er udsigt til voldsomme udsving i vandprisen for forbrugerne.

Fsva. spørgsmålene om vandselskabers mulighed for opkøb af landbrugsjord og finansiering ved en stigning af vandprisen tilføjer Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet følgende:

”I dag har vandforsyningerne mulighed for at lave frivillige aftaler med lodsejere om udtagning, stop for sprøjtning eller opkøb af landbrugsjord mhp. at beskytte grundvand, der i fremtiden skal indvindes drikkevand fra. Det følger af vandforsyningslovens § 52 a, stk. 1, nr. 10, at vandforsyninger kan takstfinansiere udgifter til bl.a. beskyttelse af de vandressourcer, som anlægget indvinder fra eller i fremtiden kan forventes at indvinde fra, i det omfang en sådan supplerende beskyttelse er nødvendig og hensigtsmæssig for vandforsyningsanlægget. Vandforsyningerne kan således i visse tilfælde finansiere grundvandsbeskyttelse, der går videre end de generelle regler for grundvandsbeskyttelse som bl.a. findes i vandforsyningsloven og miljøbeskyttelsesloven.

Det gælder generelt efter vandforsyningslovens § 52 a, stk. 1, at vandforsyningerne skal overholde hvile i sig selv-princippet, som bl.a. indebærer, at vandforsyningen kun må takstfinansiere udgifter, der direkte vedrører og er nødvendige for det pågældende vandforsynings almindelige forsyningsaktiviteter. De må derfor ikke løse deres opgaver på en unødvendigt dyr måde, og skal således vælge en omkostningseffektiv løsning til opnåelse af den nødvendige beskyttelse af drikkevandsressourcerne. De må desuden ikke afholde omkostninger, som ikke har beskyttelsen af drikkevandsressourcerne som formål, men f.eks. rekreative eller naturmæssige formål.

Nødvendige udgifter til drikkevandsbeskyttelse overvæltes 1:1 på vandforbrugerne. Den procentvise stigning i vandtakster som følge heraf vil afhænge af en række konkrete faktorer som fx omfanget af arealer, der skal opkøbes, antal forbrugere, der deler omkostningerne, om omkostningen fordeles som et fast beløb pr. ejendom eller som et variabelt beløb pr. kubikmeter drikkevand, samt om omkostningen afholdes på én gang eller spredes ud over en årrække.”

Magnus Heunicke

/

Lea Frimann Hansen